

Scientology Kilisesi: Bir Sözde Din*

Yazarlar: David G. Bromley ve

Mitchell L. Bracey, Jr. **

Çeviren: Araş.Gör. Zeynep Sezal***

Din temel bir insani ihtiyacı karşılamaktadır. Dolayısıyla her toplum belirli bir din formuna sahiptir. Üyelerinin günlük aktivitelerinde dinin yeri ve önemi konusunda toplumlar oldukça farklılık gösterir. Mesela kutsal toplumlar, dini kendi kurumsal yapıları içerisinde şekillendirmektedir. Bu tip toplumlarda din, eğitim ve yönetim gibi diğer kurumlardan çoğu kez ayrılmaz. Öte yandan seküler toplumlar, dini diğer kurumlardan ayırır.

Seküler toplumlarda din farklı biçimler alabilir. Çoğu gelenekseldir; bazılarıysa daha az gelenekseldir. Dinin geleneksel görünüşü, toplum üyelerinin çoğu tarafından paylaşılan hayatın anlamı ve doğaüstü ile ilgili inanç ve pratikleri içermektedir (Stark 1996). Öte yandan sözde dinler “kendilerini dindar gibi gören ya da başkaları tarafından öyle görülen geleneksel olmayan kurumlardır” (Greil ve Rudy 1990:221).

Sözde dinler, toplum içindeki kutsal ve seküler gruplar arasındaki sınırdaki yer alırlar ve dinî olduğu kadar dinî olmayan bir karaktere de sahiptirler. New Age hareketi ve Transan-

* David G. Bromley ve Mitchell L. Bracey, Jr., “Sects, Cults&Spiritual Communities: A Sociological Analysis”, Ed: William W. Zellner, USA: Greenwood Publishing Company, 1998, ss. 143-156.

** Virginia Commonwealth Üniversitesi’nde sosyoloji ve dini çalışmalar profesörü David G. Bromley, “*Journal for the Scientific Study and Religion*” adlı derginin ve aynı zamanda “*Religion and the Social Order*” adlı yıllık yayınların editörüdür. Din sosyolojisi alanında, yazarlığını ya da editörlüğünü yaptığı 12 kitabı vardır. (Anson Shupe ile yazdığı) 1998 yılında yayınlanan yeni kitabı “*Prophetic Religion in a Secular Age*” adını taşımaktadır. Sayentoloji, bu kitabında yer almış bir dindir. Mitchell Bracey ise sosyoloji yüksek lisansını Virginia Commonwealth’de Bromley’in danışmanlığında yapmıştır. Kentucky Üniversitesi’nde doktora programına kabul edilmiştir.

*** KSÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı.

dantal Meditasyon örnek olarak verilebilir. Sözde dini terapiler, bazen sözde dini gruplar tarafından sunulmaktadır. Bu terapi-lerin tedavi edici yanı, çoğunlukla kişinin kendi kendine yar- dımcı olmasına ve kendini gerçekleştirmesine bağlıdır. Üyeler arasındaki ortak bir inanca göre, bireyler, insan potansiyelinin tam ve doğal ifadesi olan gerçek bir benliğe sahiptir. Dolayısıyla terapinin amacı bu potansiyelin geliştirilmesidir.

Zihin sağlığına en iyi şekilde kendini tam olarak gerçek- leştirmenin önündeki engellerin suni olduğunu fark ederek ulaşılabilir. Bu tip suni sınırları ve onların olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak her bireyin gücü dâhilindedir. Bu süreç, ruhanî (spiritual) bir görev haline gelir. Sayentoloji Kilisesi¹, çok sayıda kendi kendine yardım programları gibi sözde dini terapinin mükemmel örneklerini sunar (Atak 190; Bainbridge 1987; Corydon ve DeWolf 1987; Miller 1987; Wallis 1976; Whitehead 1987; Zellner 1995).

Bazı yönlerden Sayentoloji standart bir sosyolojik din tanımına uygundur. Kurucusu L. Ron Hubbard'ın kehanetle- rine göre Sayentoloji, dünyada insanlık için büyük bir amacı tanımlayan mantık ve düzenin varlığını ifade eder. Doğaüstü, insanlık tarihinde bir güç olarak görülür ve insanlar onunla bir ilişki kurmalıdır.

Sayentoloji hareketine mensup olanlar, ruhsal bilginin insanın amaç ve kurtuluşunun anahtarı olduğuna inandırıl- mışlardır. İnananlar, bu inançlarını teyit etmek ve ayinlerini gerçekleştirmek için belirli zamanlarda toplanırlar. Bu yapıl- ması zorunlu ayinler, doğaüstünün anlaşılmasını ve onunla iletişim kurulmasını kolaylaştırır. Din görevlileri, ruhanî lider- liğin temini için kilise tarafından yetkilendirilmiştir. Liderler ve bağlıları, ulvî bir amaca sahip olup inanç ve ritüellere içten

¹ Metnin içerisinde, "Scientology" kelimesi yerine, bunun Türkçe telaffuzu olan "Sayentoloji" ibaresini kullanmayı tercih ettik. Ayrıca "Kilise" kavramını büyük harfle yazdığımız yerlerde kastedilen Sayentoloji Kilisesidir. Bunun dışındakiler ise, genel anlamda kilise kurumuna işaret etmektedir.

bağlılık taşırlar.

Aynı zamanda Sayentoloji, dinin geleneksel kavramları ile çatışma halindedir. Bağlıları doğaüstüne inanmakla beraber inanç ve pratiklerini üstün bir varlığa odaklamazlar. Gerçekte Sayentoloji hareketine mensup olanlar, her üyenin tanrısal potansiyele sahip olduğuna inanırlar. Geleneksel dinî yapılanmaların birçoğunun zayıflatılması, Sayentoloji hareketinde, onları ya yok saymakla ya da önemsiz bir role indirgemekle gerçekleştirilmiştir. Bu, Sayentoloji Kilisesi'nin başlangıçta bir kilise olmamasından kaynaklanıyordu. Sayentoloji, Hubbard'ın onu bir din olarak ilan etmesinden önce, bir dizi kendi kendine yardım terapisi gruplarından oluşmaktaydı.

Bugün Sayentoloji, dini bir görünüme sahip olduğu kadar terapik bir görünüme de sahiptir. Örneğin, ruhban sınıfı ve geleneksel kilise törenleri Sayentoloji hareketine mensup olanların dinsel hayatında temel bir yer tutmaz. İnanç sahibi insanların düzenli olarak toplandığı geleneksel kilise binaları yoktur. Sayentoloji, müşterilerine hizmetler sunarak, hizmete dayalı ücret prensibi ile işler. Dışardan gözlemlendiğinde, üyeler cemaat üyesinden çok tüketicileri andırır. Son olarak, Sayentoloji, kendisinin yararlarını ölçmede, bilimsel araştırmaları kullanır. Yeni üyelerini (practitioners), başlarına gelen tüm sonuçları değerlendirmeye zorlar. Öte yandan geleneksel kiliseler, inanca dayalıdır ve sonuçlar eleştirilemez.

Sayentoloji, popüler bir kendi kendine yardım terapisi olan, *Dianetics*'den geliştirilmiş bir din ve terapi karışımıdır. Tarih, liderlik, inanç sistemi, ayinler, örgütsel yapı, harekete üye olma incelendiği zaman, sözde dini niteliğinin aşikâr olduğu görülür. Ayrıca Sayentoloji'nin yükselmesinde sosyo-kültürel koşullar da önemlidir.

Sayentoloji: Kökeni Ve İnanç Sistemi

Sayentoloji Kilisesi, karizmatik kurucusu Lafayette Ronald Hubbard'ın bir eseridir. Yandaşlarınca Ron olarak bilinen

Hubbard, 1911'de Nebraska'nın Tilden şehrinde doğmuştur. Din kurucularının hayat hikâyesi çoğu kez gizemlidir. Hubbard'ın hikâyesi de farklı değildi.

Sayentoloji, kurucusunun şahsi niteliklerinin değerini artırmak için bir biyografi üretmiştir. Kilise destekli yayınlara göre Hubbard, erken gelişmiş, muhtemelen de dahi bir çocuktur. Yerli bir şamana göre onun ruhani bilgiye yaşam boyu süren merakı, Blackfoot yerlileri ile kan kardeşi olduğunda başlamıştır. Hubbard, 12 yaşındayken, Viyana'da Freud'un yanında çalışan ilk Amerikan askerî görevlisi Binbaşı Joseph C. Thompson'un denetiminde çalışmaya başladı. Genç yaşta dünyayı gezme imkânı buldu. Guam, Java, Hindistan, Filipinler, Japonya ve Çin'e gitti. Ülkelerin antik kültürlerini inceleyerek, evrenin sırlarına ait bir hayli anlayış kazandığı söylenir.

Hubbard, 1930'da George Washington Üniversitesi'ne girdi; orada matematik, mühendislik ve nükleer fizik alanlarında çalıştı ama mezun olamadı. Farklı türlerde yazan bir yazar olarak kariyerine başladı ama bilim kurgu türünde daha çok tanındı.

Hubbard'ın manevi keşifleri, 1945'de, bir deniz subayı olarak çalıştığı sırada kendisini sakat ve kör bırakan yaralardan iyileşirken başladı. Hubbard, Freud'un psikoanalitik teorisine ve Doğu felsefesine kendini kaptırdı. Nükleer fizik bilgisi ile bunları birleştirerek, insan aklının işleyişini yöneten temel prensipleri geliştirdi. Bunlar daha sonra kendi dini doktrinlerinin temel unsurları oldu. Kuramlarını kendi fiziksel koşullarına uyguladı ve bu yöntemle kendini iyileştirdi.

Sivil yaşama döndüğünde, Hubbard, *Astounding Science Fiction* adlı popüler bir derginin editörü John Campbell, Jr. ile sıkı bir arkadaşlık kurdu. Campbell, kronik sinüzitini tedavi etmesi sonucu Hubbard'a güven duydu. Hubbard'ın teorilerinden ve kendisini iyileştirmesinden etkilenerek, bir makalesinde Hubbard'ın Dianetics olarak adlandırdığı uygulamadan bah-

setti. Hubbard'a ilk dinleyici kitlesini kazandıran makale, derginin Mayıs 1950 sayısında yayınlandı. Derginin ve Hubbard'ın kitabı *Dianetics: The Modern Science of Mental Health*'in yayınlanması, Dianetics'e yönelik popüler bir ilgi başlattı (Hubbard 1976). Sıradan insanlar için pahalı ve uzun süren psikoteraplere bir alternatif oldu. Dianetics'in yayınlanmasından sonra, bir yıl içinde, büyük ancak organize olmamış bir kitlenin ilgisini çekti. Kitap ulusal en çok satan kitap oldu ve Hubbard, çok aranan bir konferansçı haline geldi. 1950'nin sonunda Hubbard, yeni terapisi için, halkın taleplerini karşılamak üzere hizmet veren, *Dianetic Research Foundation*'ı kurdu. Hubbard'ın kehanetleri, Sayentoloji inanç sisteminin çekirdeğini oluşturdu. Hubbard, bu ilk kehanetlerini hayatı boyunca genişletmeye devam etti. Teolojisi geçmiş yaşamlara ait bir inancı içermektedir. Önceki yaşamlarında Rodezya'nın kurucusu Cecil Rhodes olduğu gibi, Buda olduğuna da inanmaktaydı. Hubbard, 1967'de Sayentoloji liderliğini, yıllarca birçok ülke karasularının dışında seyreden küçük okyanus filolarında sürdürdü.

Hubbard, Amerika Birleşik Devletleri'ne döndüğünde, inzivaya çekildi ve ilk kehanetlerinin uygulamalarını genişletmeye yoğunlaştı. Kendini 1980'de kamusal yaşamdan çekti ve 1986 yılında ölümüne kadar inzivada kaldı. Kilise liderleri, Hubbard'ın bedeninin çalışmasına mani olduğunu duyurdu; bu nedenle o, "bedenini terk etmiştir" ve araştırmalarını başka bir gezegende sürdürmektedir.

Dianetics'den Sayentoloji'ye

Hubbard'ın kehanetleri insan aklına odaklanır. Aklın üç kısımdan oluştuğuna inanır: 'somatik', 'reaktif' ve 'analitik'. Somatik akıl, bir organizmanın yaşamını sürdüren tüm temel mekanizmaları düzenleme görevini görür. Reaktif akıl, "etki-tepki prensibiyle çalışır; bu etki-tepki, kişi iradesinin denetiminde değildir ve kişinin kendinden haberdar olmasının,

amaçlarının, düşüncelerinin, beden ve hareketlerinin üzerinde güç ve kuvvet sarf eder” (Hubbard 1988:159).

Analitik akıl, “düşünen, veriyi gözlemleyen ve hatırlayan ve problemleri çözen bilinçli akıldır” (Hubbard 1988:145). Bas-kı anında analitik akıl kapanır, reaktif akıl faaliyete geçer. Re-aktif akıl, analitik aklın çalışmadığı durumda oluşan deneyim-lerin ayrıntılı bir belleğini oluşturur. Bellek kayıtları, bilincin kapalı olduğu dönemlerde oluşmuş olsalar bile, olağanüstü bir biçimde tamdır. Travmatik sesler, görüntüler, kokular ve do-kunsal duyuların kendine özgü ayrıntıları bir dizi zihinsel görüntü olarak hatırlanır. “Zihinsel görüntüler, gerçekte, ener-jiden oluşmuştur. Kütlesi vardır, boşlukta yer alır ve çok çok belirli davranış kalıplarını takip ederler; ilginç olanı ise biri bir şey düşündüğünde onun ortaya çıktığı gerçeğidir. Belli bir kö-peği düşündüğünde o köpeğin görüntüsünü elde edersin” (Church of Scientology 1992:143). Bu zihinsel görüntüler, “zaman şeridi” olarak nitelendirilen ve film şeridine benzeyen bir yerde biriktirilir.

Travmatik olayların bellek kayıtları, *engramlar* olarak adlandırılır. Reaktif akılda depolanarak, orijinal travmatik de-neyimlerle ilişkili herhangi bir şeye kişinin, duygusal ve irras-yonel bir biçimde yanıt vermesine neden olurlar. Erişkin po-tansiyelinin tam olarak dışa vurumuna engel olurlar ki bunlar Freud’un bastırılmış tutkuları veya Carl Jung’un kompleksle-rine benzer.

Arınanlar Ve Ölümsüz Ruhlar

*Auditing*² olarak bahsedilen Dianetics terapinin amacı, bireyin Arınma (*Clear*) düzeyine ulaşmasıdır. Bu isim, hesap makinelerinde önceki hesaplamaları silmede kullanılan tuştan kaynaklanır. Arınmış olanlar “en iyi bireyler”dir. Yanlış bilgi-den ve buldukları çevreye doğal ve uygun bir biçimde uyum

² Sayentoloji’de, Dianetics tedavi sürecine “auditing”; bu terapiyi yapan uz-manlara da “auditor” denilmektedir (ç.n.)

sağlamalarını engelleyen travmatik anılarından temizlenmişlerdir. Bu nedenle, Arınanlar günlük yaşamlarında çok daha başarılı olacaktır. Zira yönetici olarak yaşamları için tam anlamıyla iyi donatılmışlardır. Daha sağlıklı olacaklardır, daha az baskıya maruz kalacaklar ve Sayentoloji hareketine mensup olmayanlara göre daha iyi iletişim becerileri göstereceklerdir.

Bu sıradan yeteneklerin ötesinde, Arınma mertebesine ulaşmak, bireylere bedenlerinden ayrı bir kimliğe sahip olma imkânı verir. Sayentoloji hareketine mensup olan birinin tanımında belirttiği gibi, “Arınmaya koşun! Hayatınızda ilk kez gerçekten kendiniz olacaksınız” (Stark ve Bainbridge 1985:266). Hubbard, Arınanları Buda ve İsa ile kıyaslayarak sahip oldukları olağanüstü yetenekleri ifade etmiştir; bununla birlikte İsa ve Buda’nın Arınmanın biraz üzerinde bir konumlarının olduğunu da savunur. Dianetics geliştikçe *auditorler* yeni ve anlaşılmaz bulgular bildirmeye başladılar. Müşteriler, kendileri doğmadan önce meydana gelen travmatik anıları ifade ediyorlardı.

Dianetics adlı eserinin basımından hemen sonra, Hubbard, bireylerin önceki hayatlarını yaşadıklarını duyurdu. Geçmiş yaşam anıları ile ilgili açıklamalar, Dianetics’i zihinsel yaşamın ötesine, manevi bir âleme götürdü. Bu durum, Hubbard’ın *tetan (thetan)* olarak adlandırılan ölümsüz varlıkların varlığını kabul etmesine neden oldu. Hubbard, tetanların gerçekte sonsuz güçlere sahip olduklarına inanıyordu. Onlar madde, enerji, uzay ve zamandan oluşmuş fiziksel evrenin bir parçası olmayıp, evreni denetim altına alma yeteneğine sahiptirler. Tetanlar, kozmik bir eğlence olarak insan formuna giren semavi varlıklardı.

İnsan olmayı yani doğal düzende en yüksek konumda olmayı tercih ettiler. Bir insan bedenine birçok farklı yollardan girebilirler. Kimi bir gebenin karnındaki fetüse girmeyi tercih ederken, kimi yeni doğan bebeklere girdi. Aynı zamanda bu

süreçte kendi yüksek düzey nesilleri ile irtibatı kaybettiler ve ölümlü insanların bedenine hapsedular.

Tetanlar başarılı yaşamları boyunca bedenden bedene hareket ederler. Her yeniden doğmada bir önceki kimlikleri ve faaliyetleri karartılmaktadır. Bu hafıza kaybının sonucu olarak, kendilerinin fiziksel bir bedenden başka bir şey olmadıkları yanılması kabul ederler. Sayentoloji'nin büyük ruhani keşfi, tüm insanların aslında ölümsüz tetanlar olduğudur. Bir thetan kişinin kendisidir; bedeni, adı ya da aklı değil. Bu, insanı birey yapan kimliği, farkında olmayı fark etmektir. Kişi, bir tetana, kendinden ayrı yerde muhafaza ettiği bir şeye sahip olamaz. Kişi bir tetandır. Sayentoloji'de, auditing yönteminin yüksek hedefi, bireylerin orijinal, doğal, manevi durumlarını yenilemelerine yardımcı olmaktır. Kişi, "fiziksel evrenin içinde olan fakat fiziksel evrenin bir parçası olmayan sonsuz yaratıcı potansiyele sahip bir VARLIK'tır (ruhani temsilci)" (Thomas 1970:8). Operating tetanlar³ gibi, Sayentoloji hareketine mensup olanlar da "sebeplere" denilen harici fiziksel bir olgu gibi, kendi şahsi eylemlerinin sorumluluğunu ve denetimini üstlenebilirler.

Sayentoloji Kilisesi, bir Yüce Varlık ya da Tanrı'nın varlığı konusunda fikrini açıklamaz. İnsanoğlunun, tanrılık kavramını anlamada, ruhanî yönden yeterli düzeyde gelişmediğine inanırlar. Hubbard, bir üyenin uzun süre "auditing"e katılmasının, bir Yüce Varlık'a dair kanıt üretmeyeceği sonucuna varmıştır. Yine de Sayentoloji bilimi, böyle bir varlığın olabildiğine imkân verir. Her birey ruhunun ölümsüzlüğüne olan inanç, ölümün ya da "bedenin terk edilmesinin" sıkıntı verici bir mesele olmadığını ifade eder. Ruh, içinde yaşayıp, büyüyebileceği diğer bir bedeni ele geçirir. Bu yüzden asıl hedef, kişinin gerçek kimliğini elde etmektir.

³ Sayentoloji inancına göre, "Operating Tetan" seviyesi ulaşılması zor bir mevki'dir. Onlar, bu seviyeye ulaşan kişinin tanrısal nitelikleri kazandığına inanmaktadır (ç.n.).

Sayentoloji'de "Tanrı'nın doğasından ziyade, kişinin tanrı benzeri doğasına ve insan aklının işleyişine daha büyük çapta önem verilir" (Whitehead 1987: 34). Her bir kişinin aşkın niteliklerine verilen bu önem, evrenin sekiz dinamiğinde kendini gösterir. Bu dinamikler, hayatta kalma seviye sıralamaları olup, bireyin hayatı ile başlamakta, cinsel üreme ve ailenin bekası ile ardından grupların ve ulusların, daha sonra türlerin, tüm yaşam biçimlerinin, fiziksel evrenin, ruhani bir varlık olarak bireyin ve son olarak sonsuzluğun/bir olmanın ("tümün tümlüğü") bekası ile devam etmektedir. Bu sıralamada en üst seviye, evrenle bütünleşmiş ruhani varlığın bekasıdır. Bu da, Tanrı'nın sadece bir "sonsuz potansiyel" olarak görülebileceğini ima eder (Church of Scientology 1992: 33).

Bir Operating Tetan olarak evrende "sebeplendirme"nin gerçekleşmesi ile bireyin nihai potansiyelini elde etmesinin önünde önemli engeller vardır. Karşı durulması zorunlu olan bu engeller, iletişim problemleri, kötü niyetli bireyler ya da onların kurumlarını içerir.

İletişim Sayentoloji'de egemen bir konumdur. Gerçekte, yanlış bilgilenme ve yanlış iletişim, günah ile eş anlamlı olup bireysel gelişime ve diğerleri ile olan ilişkilere engeldir. Tahrif edilmiş bilgi ve bilgi akışı ve işleyişindeki çökmeler, birçok problemin temel nedenleridir. Yanlış anlama ("bir yanlış anlama" olarak ifade edilir) kavramı, Sayentoloji öğretisinde temel bir konumdur. Örneğin, kavrama ve akılda tutma ile ilgili okuma başarısızlıkları bir kelimeyi tam olarak anlamamanın sonucu olabilir.

Sayentoloji hareketine mensup olanlar, insanoğlunun büyük çoğunluğunun temelde iyi olduğuna inanırlar. Buna rağmen nüfusun %20'si "içine kapanmış kişilerdir." Bunların da sadece % 2,5'u umutsuz bir şekilde anti-sosyaldir. Eğer bir kişi, anti-sosyal davranış belirtileri gösteriyorsa, içine kapanmış olmasa bile o kişi bir "potansiyel sıkıntı kaynağı" olarak

adlandırılır. Böyle birinin, içine kapanmış bir kişinin etkisinde olduğuna inanılır. Mevcut problemleri çözmek için bu kişi, içine kapanmış kişi ile olan bağlarını kesmek zorundadır. Sayentoloji hareketine mensup olanlar, gizli bir üçüncü tarafın, iki taraf arasındaki herhangi bir çatışmayı ortadan kaldıracığına inanırlar. “Genellikle dövüşmek için iki tarafın olmasının yeterliliğine inanılsa da, oluşacak çatışmalar için üçüncü bir taraf olmalıdır ve gerçek bir çatışma için üretilmelidir” (The Church of Scientology 1994:307). Sayentoloji, üçüncü tarafın dürtü ve eylemlerinde münakaşalı iki tarafın kargaşasının kaynağını tespit edip çatışmayı çözmek için bir Kilise prosedürü olan “üçüncü taraf yasası”nı yarattı.

Daha geniş komplo güçleri dahi iş başındadır. Ruhun olması gerektiği gibi işlememesinden dolayı, Batı dünyasındaki gerçek ruhani farkındalık zayıflamaktadır. Bu suç aslında insanlık tarafından işlenmektedir. Psikoloji ve psikiyatri en yıkıcı olanıdır. Kilise, aklın incelenmesinin ve zihinsel ve duygusal bozuklukların tedavisinin dinin tek alanı olması gerektiğini iddia etmektedir.

İçine kapanmış insanlar, kargaşaya yol açar. Reaktif akılda tutulan engramlar ve iletişimdeki kopukluklar, toplumsal hastalıkların temel sorumlularıdır. Bütün reaktif akılların ortadan kaldırılması, iletişim önündeki engelleri uzaklaştırır; böylece tüm insanlığın konumu daha yükseğe ulaşır. Bu nedenle, Sayentoloji'nin nihai hedefi “gezegeni arındırmak”tır. Bu savaş, kirlilik, delilik, uyuşturucu ve suç gibi kronik insan sorunlarını ortadan kaldırır. Sayentoloji hareketine mensup olanlar, kendi ruhanî kurtuluşlarının, bu büyük hedefi gerçekleştirmeye bağlı olduğuna inanırlar.

Sayentoloji Ayinleri: Reaktif Aklın Temizlenmesi

Sayentoloji'de temel ayin “auditing”dir. Auditoler, kelime-çağrışım tekniği ile verilen anahtar sözcüklere kişilerin tepkilerini gözlemleyerek, travmatik olaylara ait anıları

(engram) tespit ederler. Auditing süreci başlamadan önce yeni üyeler, rahat iletişim konusunda yeteneklerini geliştirmelidir. Eğitim uygulamalarının çeşitliliği veya “eğitim usulleri” dikkatin başka bir kişiye tam olarak odaklanmasını öğretir.

Uygulamalardan biri, bir öğrencinin diğeri ile iki saat boyunca göz temasını muhafaza etmesidir. Amaç, “orada olmaktır” ve “baktığı kişiden yüzünü kaçırmak veya sakınmak, başını düşürmek, esnemek veya yerinde duramamak başarısızlık nedenidir”. Diğer bir eğitim uygulaması ise “boğa kızdırma” (bullbaiting) dır. Öğrenciler “gülmeyi, kızmayı veya diğer tepkileri kışkırtan sözcük ya da davranışlara” maruz bırakılırlar (Whitehead 1987:136).

Geçmiş olayların anıları ruhsal sıkıntılara neden olabilir. Bundan dolayı “bullbaiting” öğrencilerin görevlerine odaklanmasını öğreterek terapi sürecinin yolunda gitmesini sağlar. Auditing sürecinin yakın amacı engramları ortadan kaldırmaktır. Bir engramın açığa vurulması davranış üzerindeki olumsuz etkisini ortadan kaldıracaktır. Engramlardan arınıldığı zaman bireyler, reaktif aklın tahrif eden süzgeciyle değil, doğrudan tecrübeleriyle ilişki kurabilirler. Harekete yeni üye olmuş biri şöyle gözlemlemiştir: “Bu istenilmeyen, belli belirsiz algılanan radyo programının kapatılması gibidir. Reaktif aklın, uzaklardan gelir gibi arka planda konuşması, kulağımdaki dırdırları, ısrarları ve engellemeleri sona erdi. Ve ani bir huzur ile küçük kuşların çırpınışları duyulabiliyor ve özgürce nefes alıyor, arınmış halde odaklanıyorum...” (Whitehead 1987:236).

Sayentoloji hareketine mensup olanlara göre, engramları ortadan kaldırmak kendini yönlendirme kapasitelerini iyileştiriyor. Harekete yeni üye olmuş biri bunu şöyle ortaya koymaktadır: “Geçmiş hayatımı bir büyük reaktif akıl olarak gördüm. Ruh halim etrafımdaki her şeyden havadan, mekânlardan, insanlardan etkilenirdi. Reaktif akla sahip biri, pencere kenarına uçup gelmiş bir parça keten tiftiği gibiydi”

(Wallis 1976:178).

Auditing'in daha yüksek seviyelerinde bireyler, thetanlar gibi geçmiş yaşamları ile iletişim kurmayı ve onlardan bilgi edinmeyi öğrenirler. Fiziksel evreni aşma kapasitesini ve kendi kendilerini yönetmeyi de geliştirirler. Bireyler kendi engramlarından sorumlu değildirler; engramlar, dıştan gelen travmatik olayların sonucudur. Bununla birlikte Sayentoloji'den haberdar olduklarında bireyler kendi kurtuluşlarından sorumlu hale gelirler.

“Yanlış anlaşılmalara” (yanlış anlaşılma sözcükleri) bireyler tarafından yapılan bilişsel (cognitive) hatalardır. Sayentoloji yoluyla bireyler yanlış iletişim sorunlarını göstererek sosyal ilişki problemlerinden kendilerini kurtarabilirler. Auditing sürecinin bir evresi, bireyin bir *e-metre* ile izlenmesini kapsar. Hubbard tarafından geliştirilen bu alet, basit bir yalan cihazına benzer bir deri galvanometresidir. Deri yoluyla iletilen elektriksel uyarıları kaydeder. Auditor, sorular sorar ve e-metre iğnesindeki dalgalanmaları gözlemler. Sayentoloji hareketine mensup olanlar, reaktif aklın enagramlarındaki elektriksel yükleri (şarj) e-metrenin kaydettiğine inanırlar. Depolanmış bir duygusal şarj (engram) tespit edildiğinde ve yeterince tartışıldığında, artık duygusal bir tepki üretmeyecektir. İçerdiği şarj açığa çıkarılacak ve arındığından dolayı e-metre iğnesi bir reaksiyon kaydetmeyecektir.

Arınma düzeyine ulaşmak için sırasıyla tamamlanması gereken birçok “aşama” vardır. Ayrıca, arınmanın ötesinde bir dizi “Operating Tetan seviyeleri” vardır. Bu safhalarda ilerleme, bireysel manevî gelişim sağladığı gibi, bir auditor olarak eğitilmeyi de sağlar. Sayentoloji hareketine yeni katılanlara göre auditing, zihinsel ve bedensel gücü genişletir, bedensel ve zihinsel sağlığı destekler, daha fazla güven ve huzur sağlar. Örneğin, kendisine hayatı boyunca acı veren kronik bir hastalıktan iyileşmiş bir Sayentoloji mensubu şöyle söylüyor: “Kronik

hastalığımla başa çıkıldı mı? Gerçekten oldu. Hatırlayabildiğimden çok daha uzun süre hastalığımla beraberdim. Ama şimdi geçti. Artık yok, bitti, başa çıkıldı. Kendimi çok iyi hissediyorum. Uygulama için Auditor'uma teşekkürler. Bu tekniği geliştirenlere teşekkürler" (Church of Scientology 1992:162).

Başka bir Sayentoloji mensubu, şaşırtıcı zihinsel yetenekler kazanmaktan bahsediyor; örneğin "telefon çalmadan önce kimin aradığını biliyor ya da mutfağa gitmeden hamburgerin pişme süresini kontrol edebiliyor" (Church of Scientology 1992:206–207). Sayentoloji hareketine mensup olanların, kendilerinden ziyade başkalarına yardım etmek için bu yeni bulunan güç ve yetenekleri kullandıklarını gösteren birçok örnek vardır.

Daha ileri aşamada olan üyeler, doğanın fiziksel kanunlarını geçersiz kılan sıra dışı güçleri kullanmayı isterler. Bir Operating Tetan'ın şu açıklamasını göz önünde tutun:

Bugün acayıpti. Biraz kahve almak için aşağı indim ve kahve makinesi vızıltıya benzer ses çıkarıyordu. Kahve çekirdeklerini makineye koyup sıçramaları ile birlikte ellerimi aletin üzerinde gezdirdim; böylece parçacıkların akışını izleyerek alettaki arızanın ne olduğunu açıklayabilirdim. Arızayı buldum ve hatalı yerin moleküler yapısını düzelttim ve vızıldama kesildi. Daha sonra klimadan gelen sesler duydum; niye ses çıkarıldığına baktım ve ses kesildi (Haris 1981:148).

Auditing'in faydaları bireysel kurtuluşun ötesine uzanır. Auditing, ilk olarak reaktif aklın etkilerini ortadan kaldırmak için bireye güç verir. Sonuçta reaktif akıl tümüyle ortadan kaldırılır. Bu süreç ilerledikçe birey, hayatla ilgili endişelerden, bireyleri aşan amaçlara yönelebilir. Örneğin, birçok sosyal sorun yanlış anlamalardan kaynaklanır. Bu sorunları çözmek için doğru ve tam iletişim gerekli hale gelir. Bir Sayentoloji mensubu, tam, doğru, dürüst bir iletişim ve geniş tabanlı bir ilgi sağlanabildiğinde, savaşın bile ortadan kaldırılacağı

sonucuna varmıştır.

Bir taraftaydım. Tutuklanmışım ya da tutuklanmama izin vermişim ve diğerleriyle beraber kurşuna dizildim. Fakat vurulmadan önceki gece, diğer tarafın lideri hücreme ziyarete geldi. Uzunca bir süre tartıştık ve aynı idealleri, aynı duyguları taşıdığımız ortaya çıktı. Hem fikirdik! Ne için savaşıyorduk? Anlamsızdı. Burada ben ve binlerce insan, her iki tarafın amaçlarıyla ilgili büyük bir YANLIŞ ANLAŞILMA içinde bulunduklarından dolayı ölüyorduk... ve bütün savaşlar böyleydi. (Whitehead 1987:259)

Sayentoloji hareketine mensup olanlara göre, bireysel kurtuluş ve güç kazanma, anlamlı ilişkiler oluşturmak ve daha büyük insani hedeflere ulaşmak için gereklidir.

Scientology'nin Yapısı Ve Çalışma Şekli

Sayentoloji'nin, her biri özel görevler yerine getiren birimleri vardır. Eğitim birimi, üyelerin almak zorunda olduğu bir dizi kurs ve alıştırılmaları sunar. En alt seviyede, başlangıç eğitimi vermek üzere birkaç yüz "misyon birimi" ve "kilise" bulunur. Şube şeklinde örgütlenen bu birimler, gelirlerinin belirli yüzdesini merkez teşkilata verirler. Bu kurumlar, belli standartları sağladıkları takdirde, Sayentoloji Kilisesi adına hizmet satabilirler. Yerel kiliseler ve misyon birimlerinin sağladığı eğitimden daha fazlası ise, Los Angeles'daki Sayentoloji yönetim merkezi ve "ana kilise"de takdim edilir.

Diğer kurumsal birim ise, manevî diriliş, eğitim, uyuşturucu kullanımı ve suçlu rehabilitasyonu gibi alanlarda Hubbard'ın teknolojilerini sunar. Narconon International uyuşturucuyu ilgili eğitim ve rehabilitasyon sunarken, Criminon suçluları rehabilite etmeye çalışır. Bu kurumlar bireysel sorumluluğu da içeren kişisel değerlerin yanında, çalışmayı ve iletişim yeteneklerini de öğretirler. Applied Scholastics, öğrencilere nasıl öğreneceklerini ve etkili çalışmaya engel olan unsurları nasıl bertaraf edeceklerini anlatır. The World

Institute of Scientology Enterprises (WISE) iş dünyası ile ilişkili hizmetler sağlar. WISE kiralama, karar verme, plan yürütme ve örgütsel verimlilik gibi iş becerileri hakkında eğitimler sunar. Bu kâr amacı gütmeyen kurumlarla sağlanan hizmetler, devlet okulları ve şirketler de dahil çok sayıda kuruma verilir. Müşteriler arasında, Elizabeth Arden, Perrier, Bank of America, Chevron, General Motors, Mobil Oil ve Allstate Insurance yer almaktadır (Rupert 1992). Tüm bu Sayentoloji programları, rakiplerinin oldukça üstünde başarı oranlarına ulaştıklarını iddia eder.

Sayentoloji içindeki üçüncü birim, toplumun ve insanlığın gelişimine engel olduğu düşünülen kurumları ortaya çıkarmaya ve onları bertaraf etmeye çalışır. Psikiyatrik suiistimallere karşı Sayentoloji'nin ne düşündüğüne dair hayli çaba harcayan Citizens Commission on Human Rights buna bir örnektir.

Hubbard, psikiyatristlere olan daimi düşmanlığını, onları “sınır tanımaz caniler” olarak tanımlayarak ifade etmiştir. Onların, tüm dünyadaki devlet liderlerinin birer “günah çıkarıcı papazı” ve danışmanı olmayı planladıklarını iddia etmiştir. (Kent 1991). Psikiyatristlerin, bireylerin geçmiş yaşamları üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ve “bu evrende gerilemenin yegane nedeni” olduklarını öne sürmüştür (Kent 1991: 10). Sayentoloji yayınları psikiyatri karşıtı kampanyaya devam etmektedir.

Örneğin “*What is Scientology?*” kitabı, psikiyatrinin “ruhban sınıfı” tarafından desteklenen bir “yeteri kadar olgunlaşmamış teoriler yığını” olduğunu savunur. Psikiyatri, “idare edilemez ve asi kişileri daha uysal ve sessiz yapma ve problemli olanları hissiz ruhlara dönüştürme dışında” bir sonuç üretmemiştir (Church of Scientology 1992:526). Psikiyatrinin görevi kişiyi “iyileştirme” değil onu “kontrol altında tutmaktır”. Citizens Commission on Human Rights, reçetelendirilen Prozac

ve Ritalin adlı ilaçlara karşı ulusal bir kampanya başlatmıştır. Ancak ilaçların yasaklanması hususunda bir kazanım gerçekleşmemiştir (Karel 1991). Komisyon, psikiyatri birimlerinde elektroşokun ve “zihni değiştiren” ilaç terapilerinin kullanımına karşı çıkmaya devam etmektedir.

The Committee on Human and Public Safety, uluslararası polis teşkilatı Interpol'e karşı mücadele etmektedir. Sayentolojistler, Interpol'ün kendi organizasyonları ile ilgili yanlış bilgi topladıklarını ve yayınladıklarını iddia ederler. Ayrıca Interpol'ü farklı uluslarda vatandaşların hak ve mahremiyetlerini kötüye kullanmakla itham ederler. İlave olarak, Nazizm ile tarihsel bağlantıları bulunduğu gibi KGB ile de örgütsel bağlara sahip olduğunu ileri sürerler. Sayentoloji'nin eleştirdiği federal bürolar arasında Internal Revenue Service, The Federal Bureau of Investigation, Central Intelligence Agency de yer almaktadır. Kilise, vatandaşlara ait özel bilgileri içeren verilerin bilgisayar ortamında saklanmasına karşı çıkmaktadır. Halka ait belgelere giriş yetkisi için Freedom of Information Act'ın kullanımını teşvik etmektedir. Sonuç olarak Kilise, hükümetin ayrımcılığı ve suiistimalleri örtmesini kınamaktadır.

Sayentoloji'deki dördüncü birim, aralarında Ahlak Sistemi, Adalet Sistemi ve Dini Teknoloji Merkezi'nin de bulunduğu bir dizi kontrol organizasyonlarıdır. Sayentoloji Kilisesi, kendi “ürünleri”ni izlemeye kullanılan istatistiksel ölçümleri, sistemli bir biçimde toplar ve değerlendirir. İstatistikler, Kilise şartlarını karşılayan “değerli son ürün”ün oluşturulduğunu garantilemek için derlenirler. Ayrıca bu istatistikler bireyin Kilise standartlarına nasıl ulaştığını da ölçer.

Hubbard, Sayentoloji teknolojisinin tam olarak kendisinin geliştirdiği gibi yönetilmesini garanti altına almak için “Ahlak Sistemi”ni kurmuştur. Adalet Sistemi, ahlaki standartları değerlendirmek suretiyle temel bir rol oynar. Sapkınlığa yaptı-

rım uygular, üretkenliği ödüllendirir; bireysel bağlılık ve kurumsal stratejiyi güçlendirir. Sayentoloji politikalarına uygun olmayan ya da onun yararlılığını azaltan herhangi eylem bir ahlaki ihlaldir. Kilise'nin faydacı felsefesinden dolayı, ahlak ve üretkenlik birbirlerine yakından bağlıdır.

Ayrıntılı bir suç kanunu hatalar, kabahatler, suçlar veya bastırıcı eylemler gibi birçok davranışlar şeklinde tarif edilmiştir. En ciddi suç, bastırıcı eylemlerdir. Bunlar Sayentoloji'nin çalışma şeklini ve gelişimini sınırlamakta ve böylece Kilise'ye göre, insanlığın ıslahına engel olmaktadır.

Dinî Teknoloji Merkezi denetim sisteminin önemli bir parçasıdır. Kilise'nin doktrinel bütünlüğünü muhafaza etmeye tahsis edilmiştir. Birçok dinî materyal, lisanslı ürünler olduğu için kullanımları Kilise'nin yetki verdiği kişilerle sınırlandırılmıştır. Tüzel bir yapı olarak Dinî Teknoloji Merkezi, tüm Kilise materyallerinin yasal haklarını elinde tutmaktadır. Kilise, kendisinin teoloji sınırlarını muhafaza etmeye çalışmıştır fakat telif hakkı olan materyallerin kullanımını halka açık olmalıdır.

Üyelik

Sayentoloji Kilisesi, çeşitli yollarla üye toplar. Üyelerin çoğunluğu, sosyal hizmetler sunan yan kuruluşlar aracılığı ile bu dine katılmaktadır. Örneğin, bir üye, uyuşturucu terapi programı sayesinde katılmıştır:

17 yaşına geldiğimde, birçok uyuşturucu ilaç kullanıyordum ve hızla tepe aşağı düşüyordum. Okuldan atıldım ve iyi bir eğitim ile başarılı bir yaşam fırsatını arkamda bıraktım... Ron Hubbard'ın Arınma Programı'nı uyguladım ve hayatım tam olarak kurtuldu... Sayentoloji teknolojisi olmasaydı, eminim ki bugün hayatta olmayacaktım (Church of Scientology 1992:199).

Aile ve dostlar potansiyel üye kaynaklardır. Uygulama yapan Sayentoloji hareketine mensup olanların yarısından fazlası, Kilise ile tanışmalarının bir arkadaş ya da aile üyesi sa-

yesinde olduğunu belirtirler. Aile kaynaklı bu girişlerin yarısı ebeveynler tarafından gerçekleşmiştir. Sayentoloji, genç üyelerle sahiptir. Mevcut üyelerin üçte-ikisinden fazlası 20 ile 40 yaş arasındadır. Tüm mevcut üyelerin yaklaşık olarak %56'sı 21 ile 30 yaşları arasında Kilise'ye girmiştir. Kilise, üyelerinin büyük bir kısmının, aralarında yöneticilerin çoğunluğu teşkil ettiği beyaz yakalılardan oluştuğunu söyler. Üyelerin yaklaşık %15'inin kendi işyerleri bulunmaktadır (Church of Scientology 1992:199).

Üyeler, Sayentoloji'yi yaşamlarında uyguladıklarını ve karşılığında güven, denetim, yönetme ve amaç duygusu aldıklarını belirtmektedirler. Örneğin;

Görülen o ki, ne bildiğim hakkında uzun bir süredir arayış içerisindeydim. Şimdi huzurluyum. Sakin ve eminim. Hiçbir anlam ifade etmeyen şeyler, anlam kazanmaya başladı. Sürecin ne olduğunun ve ne yaptığının büyüklüğünü gerçek anlamda kabul etmek için yeterli söz söylemek bazen zor oluyor. OT (Operating Thetan) düzeyleri evrendeki en değerli şeydir (Church of Scientology 1992:309).

Hizmetler için ödeme yapanlar, sıradan üye olarak adlandırılırlar. Sayentoloji eğitimi, özellikle üst seviyelerde oldukça pahalı olabilmektedir. Kursların liste fiyatı saat başına 1000 dolara kadar çıkabilmektedir. Ancak daha alt seviyelerde üyeler birbirlerine ücretsiz uygulamalar yapabilir.

Üyeliğin ikinci bir çeşidi, yönetim kademesine girip Kilise için çalışmaktır. Beş yıl ya da daha az bir süreliğine antlaşma imzalarlar ve düşük bir fiyata hizmet ve eğitim satın alırlar.

Üçüncü üyelik kategorisi Sea Org olarak bilinir. Misyon birimi ve kilisenin üst düzey birimlerinde çalışanların ücretini Sea Org öder. Geleneksel kiliselerin içinde bulunduğu dini düzenlemeye benzer. Kilise, 5000 Sea Org üyesinin bulunduğunu bildirmektedir. Onlar, "Sayentoloji'ye ve amaçlarına ebedi hiz-

met taahhüdünde bulunmuş herkes, dinin özünü oluşturmaktadır... ve küçük bir ödeme karşılığında saatlerce çalışırlar; toplulukçu bir var oluş için yaşarlar” (The “Sea Org” 1992:6).

Sosyo-Kültürel Bakış Açısına Göre Scientology

Sayentoloji Kilisesi, sözde dini terapi sisteminin en parlak örneklerinden biridir. Elbette benzer kurumsal niteliklere sahip başka hareketler de vardır. Bunların içinde en iyi bilinenler, Transandantal Meditasyon, Silva Mind Control, Erhard Seminar Training (EST), Life Spring ve Synanon’dur.

Bunların hepsi, inanç ve pratiklerinde üstü kapalı ya da açık bir şekilde dini unsurlar taşır. Bu tür gruplar, kendilerine hayat veren sosyal ya da kültürel çevre ile açıklanabilirler.

II. Dünya Savaşı’ndan bu yana toplumumuzda birçok değişiklikler meydana gelmiştir. Bu gelişmeler kamu ve özel hayatı farklı şekillerde etkilemiştir. Kamusal hayatta hükümet ve tüzel yapılanmaların gelişimi şaşırtıcı olmuştur. Bu tip organizasyonların büyüklüğü karşısında bireyin kaybolması ve kendini önemsiz hissetmesi kolaydır. Bu duygu, kurumların içinde gerçekleşen ani değişikliklerle daha da artmıştır. Bu değişimin önemli bir kısmı, kamusal hayattaki uzmanlaşma düzeyinin artmasıdır. Toplumumuz uzmanlaştıkça, bireyler daha fazla farklı rolleri yerine getirmek zorunda bırakılmıştır. Bu roller arasında çatışan beklentilerin sık olması ile insanlar rol çatışması yaşamaktadır. Toplumsal yaşamla bütünleşmemenin verdiği duygu ile kendilerini dağılmış hissederler. Büyük makededeki küçük dişliler gibidirler. Onlar daimi mevkilerinde geçici yükümlülükleri olan görevlilerdir. Kurum, kendini oluşturan bireylerden çok daha önemlidir. Randall Collins’in gözlemlediği gibi:

Organizasyonun bu yapısında, erkeklerin resmî kural ve kayıtlara tabi olanların mevkilerinin yegâne sahibi olup; törensel riayetin, kuralların bizzat kendisine ve genel olarak organizasyona yönelik olduğu, her bir bireye yönelik olmadığı fikrini

sürekli destekleyen durumlarla karşılaşılır (Collins 1975:294).

Son bir değişme de her geçen gün artan kamusal ve özel alan ayrımıdır. Bireyler, mesleklerinde kişisel anlam bulmakta zorlandıkça, özel alan ilişkilerine daha fazla yönelmektedirler. Hâlbuki özel yaşamda da büyük değişiklikler meydana gelmiştir.

Aile örneğinde, kişisel özgürlük ve kendini gerçekleştirme olgularına daha fazla vurgu yapılır. Kişisel özgürlük aileye, etnik, dini, cemaatsel topluluklara olan formel yükümlülüklerin kaybedilmesi nedeni ile olmuştur. Sonuç olarak bu tip topluluklara olan destekte azalma meydana gelmiştir. Bireyler daha fazla kişisel özgürlük aradıkça, aile ve cemaat içi geleneksel bağlar gittikçe daha az sürdürülebilir olmuştur. Bir dizi ilişkinin hem evliliği hem de mesleki kariyeri nitelendirir olması şaşırtıcı değildir.

Kamusal ve özel alandaki bu gelişmelerin bir sonucu da, bireyler kamusal alanda kendilerini daha disiplinli, özel alanda ise daha özgür bulmuşlardır. Aynı zamanda, performans beklentileri her iki alanda da artmıştır. Psikolog Martin Seligman'ın yorumladığı gibi: “benlikle ilgili artan beklentileri körcesine kabul ediyoruz...Sanki normal bir insan olmak için bahsi artıran bir aptal gibi” (1998:52).

Her iki alanda da birey, toplumsal düzenin temel yapı taşıdır. Kamusal alanda bireyler, şahsi olmayan bürokratik düzenekte parçalara ayrılmış görevlerini gerçekleştirmek zorundadır. Özel alanda kimlik arayışı ile bireyler, bir şeyi gerçekleştirme ve kişisel gelişme peşine düşer. Amerikan toplumdaki bireyciliğin değişen doğasını açıklarken, bir toplum bilimci, 1940'lar ile 1970'ler arasındaki değişimi, kurumlarda belirlenen kimlik anlayışından daha değişken, daha kişisel kimlik anlayışına yönelik değişim olarak özetler:

Kendi şartlarını ve kimliğini kabul ederek mutluluk elde edebilen; bütünleşmek, daha büyük amaçlara kalkışmak ve

ideallere göre yargıda bulunmak zorunda olan bir benlik, kimliğini ve konumunu değiştirmek; kendi kişisel amaçlarını geliştirmek, tanımlamak ve onların peşinde koşmak için risk almak zorunda kalan benlik ile yer değiştirdi. (Veroff ve diğerleri 1981:529)

Bireylerin başarıları, kendini tatmin boyutunda bu yüksek beklentileri karşılamaz ise, yeni bir yabancılaşma formu için uygun bir zemin yaratılır. Bu, “bireyin kendisinden ayrılmasıdır; ya da yaşamını organize etmede temel olarak kullanmak zorunda olduğu gerçek benliğini bulmada bireyin başarısızlığıdır” (Turner 1969:396). Gerçek benlik arayışındayken bireyler, davranışlarının doğal olmasından ve toplumsal beklentilere açıkça uygun olmamasından emin olmak için davranışlarını sürekli değerlendirirler. Bu nedenle pek çok kurumsal bağlılık, sadece istenilmeyen bir şey olmakla kalmaz, aslında patolojik hale gelir. Bu bağlamda Amerikalılar kişiliklerini koruma, eğitime ve geliştirme yollarını aramaya başlamışlardır.

Sözde Dini Terapilerin Ortaya Çıkışı

1960’larda başlayan birçok sözde dini terapilerin aşırı derecede popülaritesi, özellikle California Big Sur’daki Esalen Institute’den takip edilebilir. 1962’de kurulmasından sonra, sonraki on yılda, 6 milyon insan çeşitli seminer ve çalışma gruplarına katılmıştır. Biofeedback⁴, meditasyon, inzivaya çekilme, oruç tutma, dövüş sanatları, vücut geliştirme, cinsel serbestlik, dans, sanat, nefes alma, masaj, özel diyetler, hipnoz ile geçmişe dönme, hatta ESP⁵ gibi birçok yöntemi kullanan farklı topluluklar takip edilmiştir. Terapi kavramını yeniden tanımlamış ve geliştirmişlerdir. Bu farklı toplulukları birbirine bağlayan ortak tema, insanın doğasının doğuştan iyi

⁴ İnsanlara kendi vücutlarından gelen sinyalleri kullanarak kendilerini iyileştirmeyi öğreten, oldukça yeni bir tedavi tekniğidir. Çeşitli psikolojik belirtilerin ve sorunların tedavisinde kullanılan biofeedback, özellikle stres ve endişeyi azaltma, psikosomatik belirtileri ortadan kaldırma iddiasındadır (ç.n.).

⁵ ESP- Extra Sensory Perception- ile normal duyularımızı kullanmaksızın olayları algılamamızı sağlayan bir tür yetenek veya yetenekler dizisi kastedilmektedir (ç.n.).

olduğu; fakat dışavurumunun bireylerin doğal ve kaçınılmaz olarak kabul ettikleri sosyal hayatın koşullarınca sınırlandırılmış olduğudur. Bu sınırlamalar, insanoğlunun dışavurumunu engellediği için herkes bu yeni terapilerden fayda görebilmektedir.

Terapi, duygusal olarak zarar görmüş bireylerden oluşan küçük topluluklarla sınırlı değildir. Herkes kendi potansiyelini keşfedebilir ve kendini idare etme, kendi farkındalığı, canlılığı, kendiliğindenliği gibi niteliklerini eğitebilir. Bu “kullanıcı dostu” terapiler, toplumun geniş bir kesimine ulaşabilir, uğraşılır ve kabul edilebilir şekildedir. İlaveten; tüketici, terapinin denetimi altındadır. Verloff ve meslektaşları vurgulamıştır ki, “gençlerin aklen sağlıklı bireylere dönüşmede yeni kuralara daha kolay uydurulduğu görülür. Yardım çabasında büyük bir genel değişim gördüğümüzde, değişikliğin özellikle genç insanları etkilediğini hatırlamalıyız” (Verloff ve diğerleri 1981:532,540). Sayentoloji de genç bir nüfusa sahiptir.

Birçok noktada, Sayentoloji çok başarılıdır. Kilise kaynaklarına dayanılarak, Kilise yayınlarının dünyada 72 ülkede mevcut olduğ u, 1992’de bildirilmiştir. Sayentoloji, 21.yüzyılın başlaması ile birlikte öğretilerinin tüm uluslarda mevcut olacağını planlamıştır. Sayentoloji’nin 1.000’in üzerinde kilise, misyon birimi ve ilgili organizasyonları ve 10.000’nin üzerinde çalışanı vardır. Dünya çapında abartısız milyonlarca insan, Sayentoloji’nin kurslarına katılmış, yayınlarını okumuş, Kilise destekli konferanslara iştirak etmiştir. Kilise kaynakları, 1980’de 17.000 yeni üyenin Arınma düzeyine eriştiğini ve bu sayının 1995’de yaklaşık olarak 50.000’e ulaştığını bildirmektedir.

Sayentoloji, yönetim ve çalışma hayatından kaynaklanan yabancılaşma duygusuna hitap ettiği için popülerdir. Ayrıca kişisel kendini gerçekleştirme beklentilerini karşılar. Sayentoloji, yabancılaştıran koşullara bir açıklama ve yaşam

durumlarının değiştirilmesine bir araç sunar. Terapinin kişisel ve kişilerarası sorunlara çözümler sunan bir endüstri gibi yayılması olağanüstüdür.

Kendinden şüphelenme, endişe, yabancılaşma, sosyal ilişkilerde doyumsuzluk ve tutkuları gerçekleştirmede yetersizlik gibi duyguları yaşamak bireyler için sıradan bir hale geldikçe, terapi edici hizmetler sosyal yaşamın normal bir özelliği olur.

Kişisel yetkilendirmenin daha yüksek seviyelerini araştırdığı için, Sayentoloji geleneksel terapilerden farklıdır. Bireyin sosyal beklentilere boyun eğmek zorunda olduğunu kabul etmez. Sayentoloji'nin öne sürdüğü nihai gerçek "Ben olma"dır. İnsanoğlu makineler gibidir. Doğru şekilde programlanmaya ihtiyaç duyarlar; aksi halde ruhsal temelleri bastırılacaktır. Sayentoloji hareketine mensup olanlar için bu durum, yanlış programlanmanın bertarafını gerektirir. Bu hataların kaynakları yanlış öğrenme (yanlış anlaşımalar), travmatik deneyimler (engramlar) ve yanlış programlama (doğum öncesi engramlar) dır. Bu yöntemin amacı bireylere doğru bir şekilde iletişim kurmayı öğretmektir; böylelikle etkili ilişkiler oluşturabilirler.

Ayrıca, bireyler kendilerinin ve çevrelerinin kontrolünde olduklarını öğrenmelidirler. Sonuç olarak, kişisel gelişimi ve doğru iletişimi engelleyen ve Sayentoloji'ye karşı koyan güçlerin oluşumundaki kötülük zapt edilmelidir. Birey, bilinci kontrol etme yeteneğine sahip olduğunda, gerçek varlığını ifade edebilir. Gelişim potansiyeli neredeyse sınırsızdır. Sayentoloji hareketine mensup olanlar, sınırsız potansiyeli, yüce varlık tetan olarak sembolize ederler. O, ölümlülük de dâhil evrenin fiziksel kanunlarına bile karşı koyma yeteneğine sahiptir.

Kilise, bireyleri özgürleştirmek için bir bürokrasi yaratmasına rağmen, bu bürokrasi, sosyal tecavüzlere karşı Kilise'yi koruyan yeni üyelerin denetiminde olduğu için boğucu değildir. Bununla beraber, Sayentoloji'nin önemi, ne bilinen top-

lumla olan çatışmasından ne de uzun vadeli yaşayabilir olmasındandır. Aksine Sayentoloji'nin, çok özgül sosyokültürel koşullarda ortaya çıkmış gruplardan biri olarak anlaşılması daha doğrudur. Sıradan insanlar için güçsüzleştirici sonuçlar yaratan bir sosyal dünyanın nasıl anlaşılacağına, nasıl değiştirilebileceğine ve nasıl düzeltilebileceğine dair bir görüş sunar. Sosyolojik bakış açısı ile Sayentoloji ve diğer sözde dini terapiler, çağdaş toplumun vaat ve sancılarını görmemize yardımcı olacak yararlı bir mercek sunarlar.